

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 345/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, proti konaniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedenému pod sp. zn. 7 Sk 8/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedeným pod sp. zn. 7 Sk 8/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne sa domáha priznania náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) domáhal v rámci správneho súdnictva preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne (ďalej len „žalovaný orgán“) č. 580 402 6833 0 z 24. októbra 2017, ktorým žalovaný ako príslušný odvolací orgán potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. 580 402 6833 0 z 30. augusta 2017, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o priznanie starobného dôchodku.

Krajský súd o správnej žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 6 Sa 108/2017-69 z 20. novembra 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že žalobu zamietol.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal nesprávny postup, pretože krajský súd nariaďoval termíny pojednávania, keď mal jeho právny zástupca iné pojednávania na iných súdoch, a napokon rozhodol v neprítomnosti sťažovateľa, pričom nevykonal riadne dokazovanie. V dôsledku tohto postupu krajského súdu sa sťažovateľ nemohol v konaní účinne brániť. Sťažovateľ tiež namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na skutočnosť, že pri skončení služobného pomeru policajta 31. júla 1995 splnil podmienku doby trvania služby v I. kategórii funkcií (ďalej len „služba“) v rozsahu viac ako 16 rokov, a tým mu vznikol nárok na skorší odchod do starobného dôchodku vo veku 58 rokov v zmysle vtedy platného § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“). Podľa sťažovateľa v tej dobe splnil aj podmienku podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., a to, že služba trvala k 31. decembru 1994. Tento nárok mu nemohol byť odňatý neskoršími novelizáciami zákona č. 100/1988 Zb. Po splnení zvyšných podmienok potrebných pre priznanie uvedeného nároku v podobe skoršieho odchodu do starobného dôchodku (ktorými boli vek, odpracované roky vo všeobecnom poistnom systéme a odpracované roky v službe) si svoj nárok 2. augusta 2017 uplatnil podaním žiadosti. Sťažovateľ poukázal na § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorý žalovaný orgán nesprávne posúdil. Odkázal tiež na niektoré rozsudky najvyššieho súdu, ktoré boli vydané pri posudzovaní podobných nárokov. Rozsudkom krajského súdu mal byť porušený aj princíp rovnakého zaobchádzania a zákaz retroaktivity.

4. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 7 Sk 8/2020 z 24. februára 2021 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) kasačnú sťažnosť zamietol. Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že kasačný súd sa stotožnil s názorom krajského súdu. K otázke nesprávneho postupu krajského súdu uviedol, že rozhodol na riadne nariadenom pojednávaní, na ktoré boli účastníci riadne predvolaní, a to aj napriek tomu, že právny zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania, pričom však išlo už o jeho tretiu žiadosť. Správny súd tejto požiadavke právneho zástupcu nevyhovel a situáciu nevyhodnotil ako možnosť odročenia pojednávania z dôležitých dôvodov. K námietke nedostatočného vyhodnotenia dôkazov najvyšší súd uviedol, že správna žaloba neobsahovala návrh na vykonanie dôkazov. Kasačný súd tiež nevykonáva dôkazy, ktoré sú pre prejednanie a rozhodnutie veci nadbytočné.

K otázke nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd uviedol, že v danom prípade sporným bol vznik nároku sťažovateľa na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. Poukázal na znenie citovaného prechodného ustanovenia účinného do 31. decembra 1996 [teda zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 365/1994 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 365/1994 Zb.“), účinný v čase skončenia služby sťažovateľa, podľa ktorého občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 1996 službu, má po 31. decembri 1995 nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov, ak bol zamestnaný v službe 16 rokov]. Bez ohľadu na počet rokov trvajúcej služby musela byť kumulatívne splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., a to, že služba trvala k 31. decembru 1995.

Kasačný súd poukázal aj na ďalšie novelizácie § 174 zákona č. 100/1988 Zb., ktorých zmyslom bolo predlžovanie zaradenia zamestnaní do zvýhodnenej kategórie, pričom zákon vyžadoval naposledy splnenie podmienky trvania takého zamestnania, teda služby, k 31. decembru 1999.

Kasačný súd považoval za preukázané, že služba sťažovateľa netrvala k 31. decembru 1999 (služobný pomer sťažovateľovi skončil 31. júla 1995), teda sťažovateľ nespĺňal podmienky podľa § 174 ods. 1 aj 2 zákona č. 100/1988 Zb. pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok. Najvyšší súd výkladom prechodných ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. a poukazom na jednotlivé rozhodnutia najvyššieho súdu v podobných veciach ozrejmil, že rozsudok krajského súdu nepovažoval za retroaktívny alebo diskriminačný.

K rozhodnutiam krajských súdov a najvyššieho súdu, na ktoré poukázal sťažovateľ, najvyšší súd uviedol, že nejde o judikované rozhodnutia, resp. o zovšeobecňujúci právny názor, pričom skutkové okolnosti nie sú rovnaké s prejednávanou vecou sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. K porušeniu označených práv sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že žalovaný orgán nevzal do úvahy dôvodovú správu k zákonu č. 100/1988 Zb. a poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky a odlišné rozhodnutia slovenských správnych súdov v tejto oblasti. Podobne ako v kasačnej sťažnosti argumentuje tým, že pri skončení služobného pomeru policajta splnil dôležitú podmienku doby trvania služby (viac ako 16 rokov), a tým mu vznikol nárok na skorší odchod do starobného dôchodku. Tento nárok mu nemohol byť odňatý neskoršími novelizáciami zákona č. 100/1988 Zb. Sťažovateľ nesúhlasí ani s názorom žalovaného orgánu a krajského súdu, že pre priznanie jeho nároku musia byť splnené všetky tri kumulatívne podmienky, teda vek, odpracované roky vo všeobecnom poistnom systéme a odpracované roky v služobnom pomere policajta. Tiež argumentuje, že žalovaný orgán a krajský súd nesprávne právne posúdili jeho vec, keďže ako podmienku nároku na skorší starobný dôchodok považovali trvanie služby sťažovateľa k 31. decembru 1999, pričom mali aplikovať zákon č. 365/1994 Zb.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Slovenská republika konajúca prostredníctvom Najvyššieho súdu SR, v konaní čís. k.: 7Sk/8/2020, p o r u š i l a právo sťažovateľa... upravené v čl. 46 ods. 1. a ods. 2, Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1., Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces, pretože správne konanie (vedené na Sociálnej poisťovni) a súdne konanie (vedené na Krajskom súde v Bratislave, č. k.: 6Sa/108/2017) je v rozpore so zákonom, najmä s právom sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právom na súdnu ochranu. Tiež bolo porušené aj jeho právo upravené v čl. 39 ods. 1 Ústavy SR – právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia (v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 384,08 € v zmysle vyhlášky... za dva právne úkony...“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti.

8. Uplatnenie právomoci ústavného súdu je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). Všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to náležitosti, pokiaľ ide o formu návrhu, ako aj o jeho obsah. Ústavný súd je potom viazaný návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Osobitne to platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom (m. m. III. ÚS 334/09, II. ÚS 404/2020).

9. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým konaním najvyššieho súdu, avšak bez toho, aby ústavne relevantným spôsobom odôvodnil porušenie týchto práv.

Ústavný súd poukazuje na časť ústavnej sťažnosti, kde sťažovateľ popísal nesúrodým spôsobom skutkový stav a rovnako vyjadril nespokojnosť s rozhodnutím žalovaného orgánu a rozsudku krajského súdu. Ústavný súd na námietky proti rozsudku krajského súdu neprihliadal, keďže predmetné rozhodnutie sťažovateľ nepreniesol do petitu ústavnej sťažnosti.

10. Petit ústavnej sťažnosti úplne jednoznačne vymedzuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nesmeruje proti rozsudku najvyššieho súdu, ale že smeruje „len“ proti postupu („konaniu“) najvyššieho súdu. Sťažovateľ sa totiž domáha vyslovenia porušenia svojich označených práv iba vo vzťahu k napadnutému konaniu najvyššieho súdu.

V texte ústavnej sťažnosti úplne absentuje ústavnoprávne relevantná právna argumentácia vo vzťahu k namietanému porušeniu uvedených práv napadnutým konaním najvyššieho súdu. Obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa neho dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť neobsahuje v tomto relevantné odôvodnenie, nespĺňa podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

Ak už samotná formulácia petitu ústavnej sťažnosti vôbec nedáva možnosť vysloviť porušenie základného práva rozhodnutím orgánu verejnej moci, ale „len“ postupom orgánu verejnej moci, ústavný súd nemôže zrušiť rozhodnutie, aj keď sa sťažovateľ zrušenia tohto rozhodnutia petitom ústavnej sťažnosti domáha. V posudzovanom prípade sťažovateľ zastúpený právnym zástupcom v petite ústavnej sťažnosti ani nežiadal zrušenie rozsudku najvyššieho súdu.

11. Každý návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí bez výnimky spĺňať všeobecné náležitosti týkajúce sa formy a obsahu. Táto požiadavka sa bez rozdielu vzťahuje na každý typ konania a na každého navrhovateľa. Návrh, ktorý nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom,

nie je spôsobilý na meritórne prerokovanie ústavným súdom, pričom ústavný súd môže takýto návrh odmietnuť (PL. ÚS 46/2015).

Ani pri uprednostňovaní materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti nie je na ústavnom súde, aby za navrhovateľa vyhl'adával konkrétne dôvody namietanej neústavnosti, ktoré podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde majú tvoriť obsah návrhu a určovať rozsah ústavného prieskumu ústavným súdom, ktorý je podľa § 45 zákona o ústavnom súde rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania viazaný.

12. Ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie s'ťažovateľa ústavnú s'ťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

13. Ako *obiter dictum* ústavný súd dopĺňa, že s'ťažovateľa zastúpeného advokátom nevyzýval na doplnenie ústavnej s'ťažnosti, a to z dôvodu zachovania hospodárnosti a efektívnosti konania. Ústavný súd pri predbežnom prejednaní ústavnej s'ťažnosti a oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že ani po potenciálnom doplnení odôvodnenia ústavnej s'ťažnosti by (i) vzhľadom na ústavné práva, ktoré sú s'ťažovateľom označené za porušené, (ii) vzhľadom na uplatnené námietky v kasačnej s'ťažnosti a najmä (iii) na závery najvyššieho súdu o zamietnutí kasačnej s'ťažnosti a ich odôvodnenie nebolo možné uvažovať o prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie.

Pozornosti ústavného súdu neušla skutočnosť, že právny zástupca s'ťažovateľa v petite ústavnej s'ťažnosti (doručenej ústavnému súdu 21. apríla 2020) poukazuje na znenie už neplatného a neúčinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti právnenému zástupcovi s'ťažovateľa, že od 1. marca 2019 sa konanie pred ústavným súdom spravuje novou právnou úpravou – zákonom o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu